

tot 6 cm. lang worden. De hoogte is tot 1,5 meter; de struik komt vrij zeldzaam voor.

Corylopsis glabrescens Franch. et Sav. is een zeer zeldzaam voorkomende heester uit Japan. Hij bloeit wat later dan de anderen, met gele, welriekende bloemen in 2—3 cm. lange aren.

Ing. J. Kortenhoeven

NEUSHOORN EN OLIFANT: DIKKE VRIENDEN

De buitenterrassen van nijlpaarden en olifanten in Blijdorp zijn gescheiden door een droge gracht. Vroeger waren de boorden daarvan voorzien van ijzeren pennen. Toen die werden verwijderd, kregen de ongelijksortige burens plots de mogelijkheid om elkaar beter te benaderen. In **Blijdorp-Geluiden** (13e Jr., Nr. 9; 1965) beschreef de Heer C. van Doorn de merkwaardige spelletjes die het mannelijk nijlpaard en de Afrikaanse olifanten in de Rotterdamse Diergaarde toen uitvoerden. Wijdgapend ging het nijlpaard op de rand van de smalle scheidsgracht staan. Zowel Afrikaanse als Aziatische olifanten werden daardoor nabijgelokt. Ze kwamen met de slurf het nijlpaard betasten; ze stopten hun poot in de bek van de hippo, gaven hem schoppen, enz. . Deze hartelijkheden schenen het nijlpaard niet af te schrikken. Op een kwade dag gaf een olifant echter zo'n forse slurfstoot op de kin van het nijlpaard, dat dit dier bijna in de gracht stortte. Sindsdien werd de afsluiting gewijzigd om verdere contacten tussen olifanten en nijlpaarden te beletten (**Blijdorp-Geluiden**, 18e Jr., Nr. 1; 1970). Dat in de dierentuin zo'n geheel verschillende soorten als nijlpaard en olifant voeling met elkaar zouden zoeken, was toch wel onverwacht.

Tijdens een vakantiebezoek aan **Wilhelma**, de Zoo van Stuttgart, kon ik vorige zomer een gelijkend fenomeen waarnemen. Vermits de Lezers van dit blad, door eigen waarneming of dank zij de fotoreportage van C. van Doorn, vertrouwd zijn met de vriendschappelijke relaties tussen de Rotterdamse olifanten en nijlpaarden, wou ik graag hier mijn waarneming vertellen.

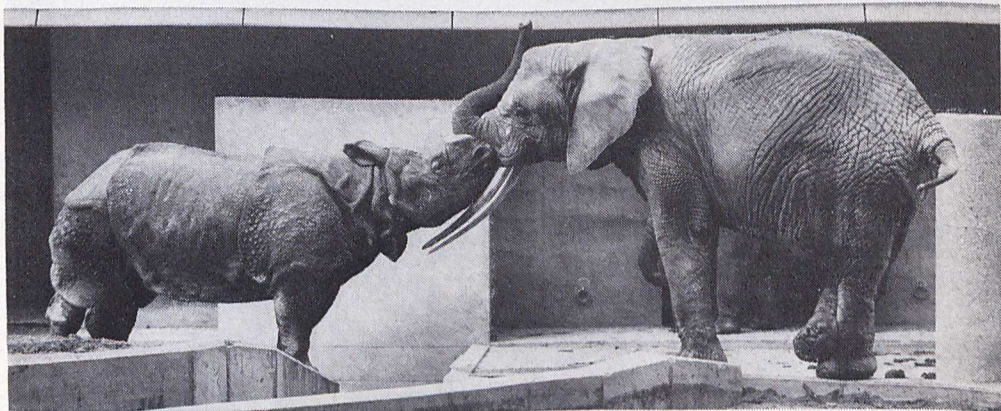
Het modern huis voor 'dikhuiden' te Stuttgart

VOETNOOT

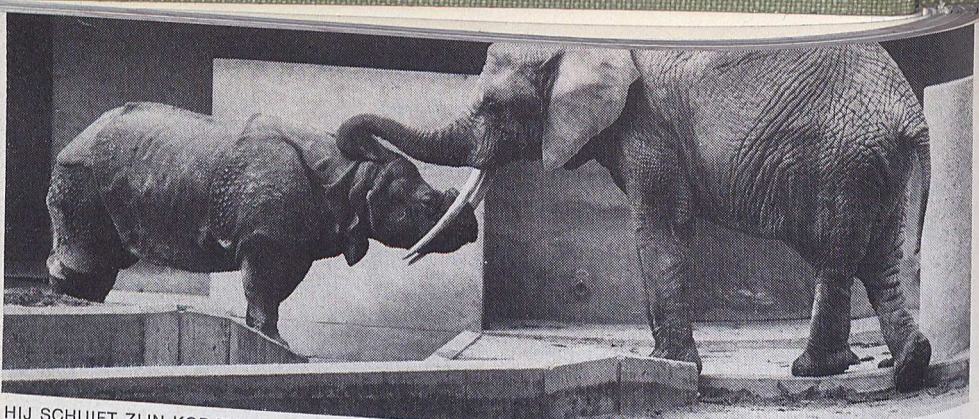
Huds. — W. Hudson, 1730—1793, Engeland; Gled. — J. G. Gleditsch, 1714—1786, Duitsland; Sieb. et Zucc. — P. F. von Siebold, 1796—1866, Nederland en J. G. Zuccarini, 1797—1848, Duitsland; Rehd. et Wils. — A. Rehder, 1863—1949, Duitsland, later Amerika en E. H. Wilson, 1876—1931, Amerika; Franch. et Sav. — A. R. Franchet, 1834—1900, Frankrijk en L. Savatier, 1830—1891, Frankrijk.

is voorzien van drie ruime buitenterrassen, onderling gescheiden door droge grachten met vertikale, betonnen wand. Tijdens mijn bezoek was het eerste perk ingenomen door 'Nanda', een ongeveer zevenjarige Indische neushoorn, **Rhinoceros unicornis** Linné. Op het middenterras verbleef 'Puri', een mannelijke neushoorn, bijna vijf jaar oud en, evenals 'Nanda', afkomstig uit de vermaarde neushoorn-stoeterij van de Bazelse Zoo. Het derde en grootste terras vormt het domein van een rumoerige bende bestaand uit vijf Indische en één Afrikaanse olifant.

De vrouwelijke neushoorn ging af en toe langs haar zijde bij de rand van de gracht staan. Wanneer het mannetje dan eens voorbij kwam, konden beide Indische rhino's elkaar met de spitse bovenlip aanraken. Soms ook ging het mannetje zijn buurvrouw onder de kin strelen met zijn stompe hoorn. Veel méér tijd echter bracht de neushoornman door aan de overzijde van zijn perk waar dit grensde aan het terras der olifanten. Hij stelde zich telkens op bij een welbepaalde hoek. De zware kop was geheven en het scheen wel alsof hij stond te reikhalzen naar de olifanten. De Afrikaanse olifantkoe kwam hem daar nogal eens bezoeken. De neushoorn kon dit groot dier goed bereiken. Hij nam de huidplooi boven de slaglanden in zijn bek en hij scheen de bovenlip van de olifant te beknabbelen. De rhino schoof zelfs de kop tussen de slaglanden van de savanne-olifant om zich de snoet te wrijven. Met de slurf pakte de olifant één der oren van de neushoorn beet. Een andere keer legde hij de slaglanden op de nek van de rhino. Na een minuut of twee van dergelijke 'liefkozingen' werd één of andere tere plek geraakt want beide

DE NEUSHOORN NIBBELT AAN DE SAVANNE-OLIFANT WELKE DE SLURF BEREIDWILLIG OMHOOG HOUDT

HIJ SCHUIFT ZIJN KOP TUSSEN HAAR SLAGTANDEN EN LAAT ZICH BIJ HET OOR NEMEN. Foto's: H. K. Van den bergh

partners deinsden achteruit, de olifant luid trompettend, de neushoorn kopschuddend. Het spel werd echter telkens op dezelfde wijze hernomen. De neushoorn genoot ook de belangstelling van een oudere Indische olifantkoe die soms, naast de Afrikaanse, haar beurt stond af te wachten om buurman bij het oor te nemen. Een jonge Indische olifantbul zocht ook wel eens toenadering tot de rhino. Vermits hij echter veel kleiner was, kon hij er eigenlijk niet zo goed bij.

In het dierenpark Hagenbeek heb ik vroeger een walrus gezien die de gewoonte had om zijn grote kop over de afsluiting te hangen. Dat lokte onvermijdelijk mensen nabij. Was men dicht genoeg genaderd, dan proestte de walrus onverwacht het water uit waarmee hij vooraf de bek had gevuld. In de thans verdwenen traliëkooien van de Antwerpse Zoo woonde jarenlang een leeuw die zijn publiek op nog minder aangename wijze placht te besproeien. Ondanks een groot, rood en viertalig waarschuwingsbord slaagde hij geregeld in zijn opzet. Van een lynx in Artis heb ik hetzelfde gedrag gezien.

Sommige dieren die in de Zoo op contact gesteld zijn, bij voorbeeld zebra's, kamelen en sommige antilopen, komen naar de afsluiting enkel om zich door de mensen te laten aanraken, krauwen of strelen. Veel hoefdieren 'lopen mee' indien er mensen langs de andere zijde van de afsluiting heen en weer gaan. Al deze dieren maken zo goed mogelijk gebruik van hetgeen aan de andere zijde van de afsluiting voorkomt met inbegrip van mensen en andere vreemdsoortige wezens. Een neushoorn die contact zoekt met een olifant gedraagt zich misschien niet minder zonderling dan een neushoorn die zich door een wildvreemd mens laat aanhalen.

In de loop van de twee dagen die ik in de **Wilhelma** doorbracht, ben ik herhaaldelijk langs het verblijf der neushoorns gewandeld. Zeer vaak stond de wijfjesneushoorn met geheven kop aan de gracht uit te kijken naar het mannetje aan de overzijde. De mannelijke rhino stond dan aan de tegengestelde kant naar de olifanten te turen. Hij leek wel te bedelen om de attentie van de slurfdragers. Meestal hadden de olifanten het te druk met elkaar of met het talrijk publiek. Bovendien hadden ze volop bezigheid aan een massa bebladerde takken, de oogst van een recent onweer. In de natuur gaan Puntlipneushoorns en Afrikaanse olifanten elkaar zoveel mogelijk uit de weg. Ook de confrontatie tussen Indische olifanten en neushoorns zijn meestal beperkt tot wederzijdse dreigementen. Volgens E. P. Gee, de kenner van het Indisch wild, gebeurt het zelden dat een neushoorn een bereden olifant chargeert. Hij stoot dan niet met de hoorn, maar hij zou af en toe wél ferm bijten. Dat dieren, welke elkaar in de natuur uit de weg gaan of, zoals Afrikaanse olifant en Aziatische neushoorn, elkaar helemaal niet ontmoeten, in de Zoo toch contact met elkaar zoeken is op het eerste gezicht wel vreemd. Een deel van de tijd, die in de natuur wordt besteed aan het zoeken van voedsel, het verkennen van de omgeving, het opzoeken of ontwijken van soortgenoten en het ontvluchten van natuurlijke vijanden, blijft in de dierentuin ongebruikt. Veel van de meer intelligente soorten houden zich bezig met het publiek. Beide soorten olifanten bij voorbeeld, werpen wel eens met takken naar bezoekers. Kort geleden mikte een orangvijfje heel precies op me met een perziksteen waarop ze blijkbaar al lang had gesabbeld. De Laaglandgorilla's in de Antwerpse Zoo werpen graag met water naar bezoekers, een hebbelijkenheid die ze gemeen hebben met ... dolfijnen.

SUMMARY

Indian rhino and elephants as neighbours at the Zoo. A young male Indian rhinoceros and both African and Indian elephants, living in enclosures separated only by a dry moat, were seen to seek bodily contact. The rhino was observed reaching in preference for the upper lip of the elephant which it seemed to be nibbling. It also rubbed its head between the tusks of a female bush elephant. The elephants pulled the rhino's ears and passed their trunks over its head and neck. This behaviour, observed at Stuttgart Zoo (Wilhelma), resembles the interactions between elephants and a hippopotamus in a similar situation at Rotterdam Zoo and earlier described by C. van Doorn. It is suggested that this type of behaviour is basically similar to the interactions between zoo animals and members of the public and that it constitutes a way of 'killing time' in inquisitive and/or active animals in a restricted environment.

Hendrik K. Van den bergh